

TRACTATENBLAD

VAN HET

KONINKRIJK DER NEDERLANDEN

JAARGANG 1980 Nr. 88

A. TITEL

*Aanvullend Protocol bij de Verdragen van Genève van 12 augustus 1949 betreffende de bescherming van slachtoffers van niet-internationale gewapende conflicten (Protocol II);
Bern, 12 december 1977*

B. TEKST

De Franse en de Engelse tekst van het Protocol zijn geplaatst in *Trb.* 1978, 42.

Behalve voor de in *Trb.* 1978, 42 genoemde Staten is het Protocol nog ondertekend voor:

Roemenië	28 maart 1978
Laos	18 april 1978
Niger	16 juni 1978
San Marino	22 juni 1978
Madagascar	13 oktober 1978
Spanje ¹⁾	7 november 1978
Nieuw-Zeeland	27 november 1978
Tsjechoslowakije	6 december 1978
Australië ²⁾	7 december 1978
Korea	7 december 1978
Bulgarije	11 december 1978

1) Onder de volgende verklaring:

„L'Espagne se réserve pour le moment de la ratification des deux Actes, le droit d'émettre, selon la pratique internationalement acceptée, les éventuelles déclarations et réserves qu'elle pourrait estimer opportunes.”

2) Onder de volgende verklaring:

“The Australian Embassy wishes to advise the Federal Political Department that the Australian Government is undertaking careful study of the interpretation of the provisions of Protocol I and their implications for the legitimate conduct of national defence and reserves the right to make declarations and reservations upon ratifications.”

C. VERTALING**Aanvullend Protocol bij de Verdragen van Genève van 12 augustus 1949, betreffende de bescherming van slachtoffers van niet-internationale gewapende conflicten (Protocol II)****PREAMBULE**

De Hoge Verdragsluitende Partijen,

In herinnering brengende, dat de humanitaire beginselen, neergelegd in de gemeenschappelijke artikelen 3 van de Verdragen van Genève van 12 augustus 1949, de basis vormen van de eerbied voor de menselijke persoon in geval van een gewapend conflict dat niet internationaal van aard is,

Voorts in herinnering brengende, dat de internationale akten betreffende de bescherming van de rechten van de mens de menselijke persoon een fundamentele bescherming bieden,

De nadruk leggende op de noodzaak tot het verzekeren van een betere bescherming aan de slachtoffers van die gewapende conflicten,

In herinnering brengende dat, in gevallen waarin het geldende recht niet voorziet, de menselijke persoon beschermd blijft door de beginselen van menselijkheid en de eisen van het openbare rechtsbewustzijn,

Zijn het volgende overeengekomen,

DEEL I**REIKWIJDTE VAN DIT PROTOCOL****Artikel 1***Materieel toepassingsgebied*

1. Dit Protocol, dat de gemeenschappelijke artikelen 3 van de Verdragen van Genève van 12 augustus 1949 uitbreidt en aanvult, zonder wijziging aan te brengen in de omstandigheden waaronder deze artikelen thans worden toegepast, is van toepassing op alle gewapende conflicten, waarop artikel 1 van het Aanvullende Protocol bij de Verdragen van Genève van 12 augustus 1949 betreffende de bescherming van slachtoffers van internationale gewapende conflicten (Protocol I) niet van toepassing is, en die plaatsvinden op het grondgebied van een Hoge Verdragsluitende Partij tussen de strijdkrachten van die Partij en dissidente strijdkrachten of andere georganiseerde gewapende groepen die, staande onder een verantwoordelijk bevel, het grondgebied van die partij gedeeltelijk beheersen op een zodanige

wijze dat zij in staat zijn aanhoudende en samenhangende militaire operaties uit te voeren en de bepalingen van dit Protocol toe te passen.

2. Dit Protocol is niet van toepassing op situaties van interne ongeregeldeheden en spanningen, zoals rellen, op zichzelf staande en sporadisch voorkomende daden van geweld en andere handelingen van soortgelijke aard, die niet zijn te beschouwen als gewapende conflicten.

Artikel 2

Personeel toepassingsgebied

1. Dit Protocol dient te worden toegepast zonder enig nadelig onderscheid, gebaseerd op ras, huidskleur, geslacht, taal, godsdienst of geloof, politieke of andere overtuiging, nationale of maatschappelijke afkomst, rijkdom, geboorte of andere status, of op enig ander soortgelijk criterium (hierna te noemen „nadelig onderscheid”) op allen die zijn getroffen door een gewapend conflict als omschreven in artikel 1.

2. Na afloop van het gewapende conflict genieten allen die van hun vrijheid zijn beroofd of wier vrijheid is beperkt om redenen, verband houdende met dat conflict, evenals zij die om dezelfde redenen van hun vrijheid zijn beroofd of wier vrijheid is beperkt na het conflict, de bescherming van de artikelen 5 en 6 tot het einde van die vrijheidsberoving of -beperking.

Artikel 3

Non-interventie

1. Geen enkele bepaling van dit Protocol mag worden ingeroepen ter aantasting van de soevereiniteit van een Staat of de verantwoordelijkheid van de regering om met alle wettige middelen de rechtsorde in de Staat te handhaven of te herstellen, of de nationale eenheid en de territoriale integriteit van de Staat te verdedigen.

2. Geen enkele bepaling van dit Protocol mag worden ingeroepen als rechtvaardiging van een interventie, rechtstreeks of niet rechtstreeks, om welke reden ook, in het gewapende conflict of in de interne of externe aangelegenheden van de Hoge Verdragssluitende Partij op wier grondgebied dat conflict plaatsvindt.

DEEL II

MENSELIJKE BEHANDELING

Artikel 4

Fundamentele waarborgen

1. Allen die niet rechtstreeks deelnemen of niet meer deelnemen aan de vijandelijkheden maken ongeacht of hun vrijheid is beperkt of

niet, aanspraak op eerbiediging van hun persoon, eer, overtuigingen en het uitoefenen van hun godsdienst. Zij moeten onder alle omstandigheden menselijk worden behandeld, zonder enig nadelig onderscheid. Het is verboden het bevel te geven dat niemand mag overleven.

2. Onverminderd het algemene karakter van de voorgaande bepalingen zijn en blijven de volgende daden, gericht tegen de in het eerste lid bedoelde personen, te allen tijde en op iedere plaats verboden:

(a) geweld, gericht tegen het leven, de gezondheid en het lichamelijke of geestelijke welzijn van personen, in het bijzonder moord, evenals wrede behandeling zoals marteling, verminking of lijfstraffen in wat voor vorm dan ook;

(b) collectieve straffen;

(c) het nemen van gijzelaars;

(d) daden van terrorisme;

(e) aanslagen op de persoonlijke waardigheid, in het bijzonder vernederende en ontorende behandeling, verkrachting, gedwongen prostitutie en iedere vorm van aanranding van de eerbhaarheid;

(f) slavernij en slavenhandel in iedere vorm;

(g) plundering;

(h) bedreiging met een van de bovengenoemde daden.

3. Kinderen moeten de zorg en hulp ontvangen die zij nodig hebben, en in het bijzonder:

(a) dienen zij een opvoeding te krijgen, daaronder begrepen een godsdienstige en morele opvoeding, overeenkomstig de wensen van hun ouders of, bij afwezigheid van hun ouders, van diegenen die verantwoordelijk zijn voor de zorg voor die kinderen;

(b) dienen alle geëigende stappen te worden genomen om de hereniging van gezinnen waarvan de leden tijdelijk van elkaar zijn gescheiden, te vergemakkelijken;

(c) dienen kinderen die de leeftijd van vijftien jaar nog niet hebben bereikt, noch in dienst te worden geroepen bij de strijdkrachten of gewapende groepen, noch dient het hun te worden toegestaan aan de vijandelikheden deel te nemen;

(d) blijft de bijzondere bescherming, door dit artikel verleend aan kinderen die de leeftijd van vijftien jaar nog niet hebben bereikt, op hen van toepassing wanneer zij ondanks de bepalingen van letter (c) rechtstreeks aan de vijandelikheden deelnemen en gevangen worden genomen;

(e) dienen, wanneer nodig, maatregelen te worden genomen, zo mogelijk met toestemming van de ouders of de personen die krachtens de wet of het gebruik in de eerste plaats voor de zorg voor de

desbetreffende kinderen verantwoordelijk zijn, om kinderen tijdelijk uit het gebied waarin vijandelijkheden plaatsvinden over te brengen naar een veiliger gebied in het land, en te verzekeren dat zij worden vergezeld door voor hun veiligheid en welzijn verantwoordelijke personen.

Artikel 5

Personen wier vrijheid is beperkt

1. Ter aanvulling van de bepalingen van artikel 4 moeten de volgende bepalingen ten minste in acht worden genomen met betrekking tot personen die van hun vrijheid zijn beroofd om redenen, verband houdende met het gewapende conflict, ongeacht of zij zijn geïnterneerd of gevangen worden gehouden:

(a) de gewonden en zieken dienen te worden behandeld overeenkomstig artikel 7;

(b) aan de in dit lid bedoelde personen dienen in dezelfde mate als aan de plaatselijke burgerbevolking voedsel en drinkwater te worden verschaft, en waarborgen te worden gegeven met betrekking tot gezondheid en hygiëne en bescherming tegen de ongenaakbaarheid van het klimaat en de gevaren van het gewapende conflict;

(c) hun dient te worden toegestaan individuele of collectieve hulp te ontvangen;

(d) hun dient te worden toegestaan hun godsdienst uit te oefenen en, indien gewenst en mogelijk, geestelijke bijstand te ontvangen van personen die een geestelijk ambt vervullen, zoals geestelijke verzorgers;

(e) indien zij verplicht worden te werken, dienen voor hen werk-omstandigheden en waarborgen te gelden die gelijk zijn aan die, welke gelden voor de plaatselijke burgerbevolking.

2. Zij die verantwoordelijk zijn voor de internering of gevangenhouding van de in het eerste lid bedoelde personen moeten tevens, binnen de grenzen van hun mogelijkheden, de volgende bepalingen met betrekking tot die personen in acht nemen:

(a) behalve wanneer mannen en vrouwen van één gezin tezamen zijn gehuisvest, dienen vrouwen te worden ondergebracht in verblijven die zijn gescheiden van die van de mannen, en dienen zij onder rechtstreeks toezicht van vrouwen te worden geplaatst;

(b) hun dient te worden toegestaan brieven en kaarten te verzenden en te ontvangen; het aantal daarvan kan door de daartoe bevoegde autoriteit worden beperkt wanneer deze dat noodzakelijk acht;

(c) de internerings- en detentieoorden dienen niet dicht bij de gevechtszone te worden geplaatst. De in het eerste lid bedoelde per-

sonen dienen te worden geëvacueerd wanneer de oorden waar zij zijn geïnterneerd of waar zij gevangen worden gehouden in het bijzonder worden blootgesteld aan gevaren, voortvloeiende uit het gewapende conflict, indien hun evacuatie onder voldoende veilige omstandigheden kan worden uitgevoerd;

(d) zij dienen de mogelijkheid te hebben, medisch te worden onderzocht;

(e) hun lichamelijke en geestelijke gezondheid mag niet door enig ongerechtvaardigd handelen of nalaten in gevaar worden gebracht. Dientengevolge is het verboden de personen, bedoeld in dit artikel, te onderwerpen aan medische behandelingen die niet noodzakelijk zijn als gevolg van de gezondheidstoestand van de betrokken persoon en die niet in overeenstemming zijn met de algemeen aanvaarde medische normen welke onder gelijke medische omstandigheden zouden worden toegepast ten aanzien van personen die zich in vrijheid bevinden.

3. Personen op wie het eerste lid niet van toepassing is, maar wier vrijheid op enigerlei wijze is beperkt om redenen, verband houdende met het gewapende conflict, moeten menselijk worden behandeld overeenkomstig artikel 4 en de leden 1(a), 1(c) en 1(d), en 2(b) van dit artikel.

4. Wanneer wordt beslist personen die van hun vrijheid zijn beroofd vrij te laten, moeten door degenen die deze beslissing nemen de noodzakelijke maatregelen worden getroffen ter waarborging van hun veiligheid.

Artikel 6

Strafrechtelijke vervolgingen

1. Dit artikel is van toepassing op de vervolging en de bestraffing van strafbare feiten, verband houdende met het gewapende conflict.

2. Geen veroordeling mag worden uitgesproken en geen straf mag ten uitvoer worden gelegd met betrekking tot een persoon die schuldig is bevonden aan een strafbaar feit, behalve op grond van een voorafgaand vonnis, gewezen door een rechtbank die essentiële waarborgen van onafhankelijkheid en onpartijdigheid biedt. In het bijzonder:

(a) dient de procedure erin te voorzien, dat een verdachte onverwijld op de hoogte wordt gebracht van de bijzonderheden van het strafbare feit dat hem ten laste wordt gelegd, en die verdachte voor en tijdens het proces alle nodige rechten en middelen voor zijn verdediging te verschaffen;

(b) mag niemand worden veroordeeld wegens een strafbaar feit, behalve op grond van individuele strafrechtelijke verantwoordelijkheid;

(c) kan niemand worden veroordeeld wegens een handelen of nalaten dat rechtens geen strafbaar feit opleverde ten tijde dat het handelen of het nalaten geschiedde; evenmin mag een zwaardere straf worden opgelegd dan die welke van toepassing was ten tijde van het begaan van het strafbare feit; indien de wet na het begaan van het strafbare feit in de oplegging van een lichtere straf mocht voorzien, dient de overtreder daarvan te profiteren;

(d) wordt ieder die wegens een strafbaar feit wordt vervolgd voor onschuldig gehouden totdat zijn schuld volgens de wet is bewezen;

(e) heeft ieder die wegens een strafbaar feit wordt vervolgd het recht in zijn tegenwoordigheid te worden berecht;

(f) mag niemand worden gedwongen tegen zichzelf te getuigen of een bekentenis af te leggen.

3. Een veroordeelde dient bij zijn veroordeling op de hoogte te worden gesteld van de hem ter beschikking staande rechtsmiddelen en andere middelen en van de termijnen waarbinnen die moeten worden aangewend.

4. Doodvonnissen mogen niet worden uitgesproken ten aanzien van personen die ten tijde van het strafbare feit de leeftijd van achttien jaar nog niet hadden bereikt, en mogen niet worden voltrokken aan zwangere vrouwen of moeders van jonge kinderen.

5. Bij het einde van de vijandelijkheden dienen de aan de macht zijnde autoriteiten er naar te streven, op de grootst mogelijke schaal amnestie te verlenen aan de personen die hebben deelgenomen aan het gewapende conflict of die van hun vrijheid zijn beroofd om redenen, verband houdende met het gewapende conflict, ongeacht of zij geïnterneerd zijn of gevangen worden gehouden.

DEEL III

GEWONDEN, ZIEKEN EN SCHIPBREUKELINGEN

Artikel 7

Bescherming en verzorging

1. Alle gewonden, zieken en schipbreukelingen dienen te worden ontzien en beschermd, ongeacht of zij aan het gewapende conflict hebben deelgenomen of niet.

2. Zij moeten onder alle omstandigheden menselijk worden behandeld en in de grootst mogelijke mate en binnen de kortst mogelijke tijd de medische verzorging en aandacht ontvangen, die hun toestand vereist. Er mag op geen andere dan op medische gronden onderscheid tussen hen worden gemaakt.

Artikel 8

Zoekacties

Telkens wanneer de omstandigheden dat toelaten en in het bijzonder na een gewapend treffen dienen onverwijld alle mogelijke maatregelen te worden genomen om naar de gewonden, zieken en schipbreukelingen te zoeken, hen te verzamelen, tegen plundering en kwalijke behandeling te beschermen en te verzekeren dat zij op passende wijze worden verzorgd, alsmede om naar de doden te zoeken, te beletten dat zij worden beroofd, en om hun de laatste eer te bewijzen.

Artikel 9

Bescherming van medisch personeel en geestelijke verzorgers

1. Medisch personeel en geestelijke verzorgers dienen te worden ontzien en beschermd, en dienen met alle beschikbare middelen hulp te ontvangen voor de vervulling van hun taak. Zij mogen niet worden verplicht taken te verrichten die onverenigbaar zijn met hun humanitaire opdracht.

2. Van het medische personeel mag niet worden verlangd dat het bij de uitoefening van zijn taak voorrang geeft aan enige persoon, behalve op medische gronden.

Artikel 10

Algemene bescherming van de medische taakvervulling

1. Niemand mag, onder welke omstandigheden ook, worden gestraft voor het feit dat hij medische handelingen heeft uitgevoerd die met de medische ethiek in overeenstemming zijn, ongeacht degenen aan wie deze handelingen ten goede zijn gekomen.

2. Personen die medische handelingen uitvoeren, mogen noch worden verplicht daden of werkzaamheden te verrichten die in strijd zijn met de regels van de medische ethiek of met andere regels, opgesteld in het belang van de gewonden en de zieken, of met dit Protocol, noch mogen zij worden verplicht af te zien van het verrichten van daden of werkzaamheden die worden voorgeschreven door bovengenoemde regels of door dit Protocol.

3. De beroepsverplichtingen van personen die medische handelingen uitvoeren met betrekking tot informatie die zij ten aanzien van de gewonden en zieken, met de zorg waarvoor zij zijn belast, mocht verkrijgen, moeten, behoudens de bepalingen van het nationale recht, worden gerespecteerd.

4. Behoudens de bepalingen van het nationale recht mogen tegen niemand die medische handelingen uitvoert op welke wijze ook sanc-

ties worden genomen wegens het weigeren inlichtingen te verstrekken betreffende de gewonden en zieken, met de zorg waarvoor hij is belast of is belast geweest, of wegens het in gebreke blijven dergelijke inlichtingen te verstrekken.

Artikel 11

Bescherming van medische formaties en vervoermiddelen

1. Medische formaties en vervoermiddelen dienen te allen tijde te worden ontzien en beschermd en mogen niet worden aangevallen.

2. De bescherming waarop de medische formaties en vervoermiddelen recht hebben, eindigt alleen wanneer deze worden gebruikt om buiten hun humanitaire taak vijandelijke handelingen te verrichten. De bescherming eindigt evenwel slechts nadat een waarschuwing is gegeven waarin, telkens wanneer daartoe aanleiding is, een redelijke termijn wordt gesteld, en nadat aan die waarschuwing geen gevolg is gegeven.

Artikel 12

Het kenteken

Volgens voorschriften van de betrokken bevoegde autoriteit moet het kenteken van het rode kruis, de rode halve maan of de rode leeuw en zon op een wit veld, zichtbaar worden gedragen door het medische personeel en de geestelijke verzorgers, en moet het zichtbaar zijn aangebracht op medische formaties en vervoermiddelen. Het dient onder alle omstandigheden te worden geëerbiedigd. Het mag niet worden misbruikt.

DEEL IV

BURGERBEVOLKING

Artikel 13

Bescherming van de burgerbevolking

1. De burgerbevolking en de afzonderlijke burgers genieten algemene bescherming tegen de uit militaire operaties voortvloeiende gevaren. Om deze bescherming te verwezenlijken, dienen de volgende regels onder alle omstandigheden in acht te worden genomen.

2. Noch de burgerbevolking als zodanig, noch de afzonderlijke burgers mogen het doelwit van een aanval worden gemaakt. Daden van geweld of bedreiging met geweld, waarvan het belangrijkste oogmerk is de burgerbevolking angst aan te jagen, zijn verboden.

3. De burgers genieten de in dit Deel verleende bescherming, behalve wanneer en zolang zij rechtstreeks aan de vijandelijkheden deelnemen.

Artikel 14

Bescherming van voor het overleven van de burgerbevolking onmisbare objecten

Het uithongeren van burgers als methode van oorlogvoering is verboden. De volgende daden zijn daarom verboden: het met het bovengenoemde doel aanvallen, vernietigen, weghalen of onbruikbaar maken van voor het overleven van de burgerbevolking onmisbare objecten, zoals voedingsmiddelen, landbouwgebieden waar voedingsmiddelen worden geproduceerd, oogsten, vee, drinkwaterinstallaties en -voorraden en bevoeiingswerken.

Artikel 15

Bescherming van werken en installaties die gevaarlijke krachten bevatten

Werken of installaties die gevaarlijke krachten bevatten, te weten stuwdammen, dijken en kerncentrales, mogen niet het doelwit van een aanval worden gemaakt, zelfs niet wanneer zij militaire doelen zijn, indien die aanvallen het vrijkomen van gevaarlijke krachten zouden veroorzaken en daardoor ernstige verliezen onder de burgerbevolking teweeg zouden brengen.

Artikel 16

Bescherming van culturele goederen en plaatsen waar godsdienstoefeningen worden gehouden

Onverminderd de bepalingen van het Verdrag van 's-Gravenhage inzake de bescherming van culturele goederen in geval van een gewapend conflict van 14 mei 1954, is het verboden vijandelijke handelingen te verrichten, gericht tegen de historische monumenten, de kunstwerken of de plaatsen waar godsdienstoefeningen worden gehouden, die het culturele of geestelijke erfgoed van de volkeren vormen, en deze te gebruiken ter ondersteuning van het militaire optreden.

Artikel 17

Verbod van gedwongen verplaatsing van burgers

1. Er mag geen bevel worden gegeven tot het verplaatsen van de burgerbevolking om redenen, verband houdende met het gewapende conflict, tenzij de veiligheid van de betrokken burgers of dwingende militaire redenen dat vereisen. Indien zodanige verplaatsingen moeten worden uitgevoerd, dienen alle mogelijke maatregelen te worden genomen opdat de burgers onder redelijke omstandigheden worden ontvangen wat betreft onderdak, hygiëne, gezondheid, veiligheid en voeding.

2. Burgers mogen niet worden gedwongen hun eigen grondgebied te verlaten om redenen, verband houdende met het conflict.

Artikel 18

Verenigingen tot hulpverlening en hulpverleningsacties

1. De zich op het grondgebied van de Hoge Verdragsluitende Partij bevindende verenigingen tot hulpverlening, zoals Rode Kruis (Rode Halve Maan, Rode Leeuw en Zon) organisaties, kunnen hun diensten aanbieden ter vervulling van hun traditionele taken met betrekking tot de slachtoffers van het gewapende conflict. De burgerbevolking kan, zelfs eigener beweging, aanbieden de gewonden, zieken en schipbreukelingen te verzamelen en te verzorgen.

2. Wanneer de burgerbevolking buitensporige ontberingen lijdt ten gevolge van gebrek aan voor haar overleven onmisbare benodigdheden, zoals voedingsmiddelen en medische goederen, dienen hulpverleningsacties voor de burgerbevolking te worden ondernomen, die uitsluitend humanitair en onpartijdig van aard zijn en worden uitgevoerd zonder enig nadelig onderscheid, mits de betrokken Hoge Verdragsluitende Partij daarmee instemt.

DEEL V SLOTBEPALINGEN

Artikel 19

Verspreiding

Dit Protocol dient op zo ruim mogelijke schaal te worden verspreid.

Artikel 20

Ondertekening

Dit Protocol staat open voor ondertekening door de partijen bij de Verdragen zes maanden na de ondertekening van de Slotakte en blijft open gedurende een periode van twaalf maanden.

Artikel 21

Bekrachtiging

Dit Protocol dient zo spoedig mogelijk te worden bekrachtigd. De akten van bekrachtiging dienen te worden nedergelegd bij de Zwitserse Bondsraad, die depositaris van de Verdragen is.

Artikel 22

Toetreding

Dit Protocol staat open voor toetreding door iedere partij bij de Verdragen, die het niet heeft ondertekend. De akten van toetreding dienen te worden nedergelegd bij de depositaris.

Artikel 23

Inwerkingtreding

1. Dit Protocol treedt in werking zes maanden nadat twee akten van bekrachtiging of toetreding zijn nedergelegd.

2. Ten aanzien van iedere partij bij de Verdragen die dit Protocol daarna bekrachtigt of daartoe toetreedt, treedt het in werking zes maanden nadat die partij haar akte van bekrachtiging of toetreding heeft nedergelegd.

Artikel 24

Wijziging

1. Iedere Hoge Verdragsluitende Partij kan voorstellen doen tot wijziging van dit Protocol. De tekst van elk wijzigingsvoorstel wordt ter kennis gebracht van de depositaris, die na raadpleging van alle Hoge Verdragsluitende Partijen en het Internationale Comité van het Rode Kruis beslist, of een conferentie ter bestudering van het wijzigingsvoorstel bijeen moet worden geroepen.

2. De depositaris nodigt alle Hoge Verdragsluitende Partijen voor die conferentie uit, evenals de partijen bij de Verdragen, ongeacht of deze ondertekenaar zijn van dit Protocol of niet.

Artikel 25

Opzegging

1. Indien een Hoge Verdragsluitende Partij dit Protocol mocht opzeggen, wordt de opzegging eerst van kracht zes maanden na de ontvangst van de akte van opzegging. Indien echter aan het einde van een periode van zes maanden de partij die opzegt, zich bevindt in de situatie, bedoeld in artikel 1, wordt de opzegging niet van kracht vóór het einde van het gewapende conflict. Personen die van hun vrijheid zijn beroofd of wier vrijheid is beperkt om redenen, verband houdende met het gewapende conflict, dienen niettemin van de bepalingen van dit Protocol te blijven profiteren tot hun definitieve vrijlating.

2. De opzegging wordt schriftelijk ter kennis van de depositaris gebracht, die haar aan alle Hoge Verdragsluitende Partijen toezendt.

Artikel 26

Kennisgevingen

De depositaris stelt de Hoge Verdragsluitende Partijen, evenals de partijen bij de Verdragen, ongeacht of deze ondertekenaar zijn van dit Protocol of niet, in kennis van:

(a) ondertekeningen van dit Protocol en de nederlegging van akten van bekrachtiging en van toetreding krachtens de artikelen 21 en 22;

(b) de datum van de inwerkingtreding van dit Protocol krachtens artikel 23 ;

(c) kennisgevingen en verklaringen, ontvangen op grond van artikel 24.

Artikel 27

Registratie

1. Dit Protocol wordt na zijn inwerkingtreding door de depositaris aan het Secretariaat van de Verenigde Naties toegezonden ter registratie en publikatie overeenkomstig artikel 102 van het Handvest van de Verenigde Naties.

2. De depositaris stelt het Secretariaat van de Verenigde Naties tevens in kennis van alle bekrachtigingen en toetredingen die met betrekking tot dit Protocol worden ontvangen.

Artikel 28

Authentieke teksten

Het origineel van dit Protocol, waarvan de Arabische, Chinese, Engelse, Franse, Russische en Spaanse teksten gelijkelijk authentiek zijn, wordt nedergelegd bij de depositaris, die voor eensluidend geaarmerkte afschriften daarvan aan alle partijen bij de Verdragen toezendt.

D. PARLEMENT

Zie *Trb.* 1978, 42.

E. BEKRACHTIGING

In overeenstemming met artikel 21 van het Protocol hebben de volgende Staten een akte van bekrachtiging nedergelegd bij de Zwitserse Bondsraad:

Ghana	28 februari 1978
El Salvador	23 november 1978
Ecuador	10 april 1979
Jordanië	1 mei 1979
Niger	8 juni 1979
Joegoslavië	11 juni 1979
Tunesië	9 augustus 1979
Zweden	31 augustus 1979

F. TOETREDING

In overeenstemming met artikel 22 van het Protocol hebben de volgende Staten een akte van toetreding nedergelegd bij de Zwitserse Bondsraad:

Libië	7 juni 1978
Botswana	23 mei 1979
Mauritanië	14 maart 1980
Gabon	8 april 1980
Bahamas	10 april 1980

G. INWERKINGTREDING

De bepalingen van het Protocol zijn ingevolge artikel 23, eerste lid, in werking getreden op 7 december 1978 voor Ghana en Libië.

Voor elke Staat die partij is bij de Verdragen van Genève en die het Protocol bekrachtigt of ertoe toetreedt na 7 juni 1978, treden de bepalingen ervan ingevolge artikel 23, tweede lid, in werking zes maanden na de nederlegging door die Staat van de akte van bekrachtiging of toetreding.

J. GEGEVENS

Zie *Trb.* 1978, 42.

Voor het op 12 augustus 1949 te Genève tot stand gekomen Verdrag voor de verbetering van het lot der gewonden en zieken, zich bevindende bij de strijdkrachten te velde zie ook, laatstelijk, *Trb.* 1980, 83.

Voor het op 12 augustus 1949 te Genève tot stand gekomen Verdrag voor de verbetering van het lot der gewonden, zieken en schip-

breukelingen van de strijdkrachten ter zee zie ook, laatstelijk, *Trb.* 1980, 84.

Voor het op 12 augustus 1949 te Genève tot stand gekomen Verdrag betreffende de behandeling van krijgsgevangenen zie ook, laatstelijk, *Trb.* 1980, 85.

Voor het op 12 augustus 1949 te Genève tot stand gekomen Verdrag betreffende de bescherming van burgers in oorlogstijd zie ook, laatstelijk, *Trb.* 1980, 86.

Voor het op 14 mei 1954 te 's-Gravenhage tot stand gekomen Verdrag inzake de bescherming van culturele goederen in geval van een gewapend conflict zie ook, laatstelijk, *Trb.* 1979, 86.

Voor het op 26 juni 1945 te San Francisco tot stand gekomen Handvest der Verenigde Naties zie ook, laatstelijk, *Trb.* 1980, 41.

Voor het eveneens op 12 december 1977 te Bern tot stand gekomen Aanvullend Protocol bij de Verdragen van Genève van 12 augustus 1949 betreffende de bescherming van slachtoffers van internationale gewapende conflicten (Protocol I) zie ook *Trb.* 1980, 87.

Voor een chronologisch overzicht van verdragen en verklaringen inzake het humanitaire oorlogsrecht zie rubriek J van *Trb.* 1980, 87.

Uitgegeven de tweede juni 1980

De Minister van Buitenlandse Zaken,
C. A. VAN DER KLAUW